

Naturstyrelsen, Bornholm
Ekkodalsvejen 2
3720 Aakirkeby
Att. Dorte Bugge Jensen

Bornholms Regionskommune
Center for Natur, Miljø og Fritid
Natur og miljø
+45 56 92 22 08
nm@brk.dk
www.brk.dk
CVR: 26 69 63 48

1. september 2021

J. nr. 06.02.03G01-0072

Tilladelse til vandløbsregulering jf. Vandløbsloven: Ved Ravnekær matr.195k, Vestermarie

Center for Natur, Miljø og Fritid har den 16. juli 2020, modtaget en ansøgning fra Naturstyrelsen, om at hæve vandløbsbunden ved udløbet for Ravnekær sø, ifm. naturgenopretningsprojektet "Semiaquatic Life" – Ravnekær matr. 195k, Vestermarie. Matriklen er ejet af Naturstyrelsen.

Afgørelse

Bornholms Regionskommune meddeler hermed tilladelse til regulere vandløbet nedstrøms Ravnekær sø som ansøgt, jf. denne tilladelse og med afsæt i nedenstående vilkår.

Der gives tilladelse til følgende:

- At lægge marksten ud i vandløbet i en strækning på 35 m fra søen og indtil underføringen ved vejen.
- At hæve bundkoten i vandløbet med i alt 0,2 m ved søen og med gradvist fald nedstrøms.

Vilkår

- Projektet må først igangsættes når tilladelsens klagefrist er udløbet.
- Arbejdet skal tilrettelægges, så vandløbet ikke påvirkes unødvendigt i forbindelse med arbejdet. Herunder må brinkerne ikke ødelægges.
- Projektet må ikke forringe den økologiske tilstand i vandløbet.
- Anlægsarbejdet skal være udført senest 3 år fra godkendelsesdatoen. Hvis dette ikke er tilfældet, bortfalder tilladelsen.

Tilladelsen meddeles efter vandløbslovens¹ §§ 16-17, der omhandler regulering af vandløb samt kapitel 2 og 5 i bekendtgørelse om vandløbsregulering og –restaurering mv.²

Vandløbet er omfattet af vandløbslovens § 2.

VVM

Projektet er omfattet af Lov om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM) (miljøvurderingsloven³), bilag 2, pkt. 10 'Infrastrukturprojekter', litra f 'Anlæg af vandveje, som ikke er omfattet af Bilag 1, kanalbygning og regulering af vandløb'. Miljøstyrelsen har gennemført en miljøscreening af projektet efter kriterierne i Miljøvurderingslovens bilag 6, og har truffet afgørelse om, at projektet ikke kræver gennemførelse af en miljøvurdering, jf. § 21.

¹ LBK nr. 127 af 26/01/2017.

² BEK nr. 834 af 27/06/2016.

³ LBK nr. 1225 af 25/10/2018.

Færdigmelding

Projektejer skal fremsende en færdigmelding i form af billeder, et indtegnert kort og evt. supplerende oplysninger til kommunen, når arbejdet er afsluttet. Færdigmeldingen skal sendes til nmf@brk.dk att. Tine Kent Egedal.

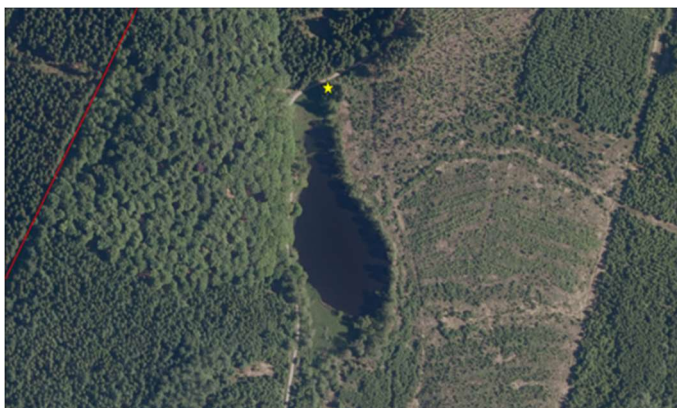
Projektområdet

Ravnekær er beliggende i Almindingen i den nordvestlige del af matrikel 195k, Vestermarie.

Projektområdets placering fremgår af følgende oversigtskort markeret med en blå ring:

Figur 1: Matrikelkort, der viser Ravnekær (grøn markering) og projektområdet (blå ring) (kilde: Kortinfo).

Figur 2: Luftfoto, der viser Ravnekær sø. Den gule stjerne markerer afløbet, som hæves (kilde: Naturstyrelsen).

Følgende kort viser, vandets veje til- og fra Ravnekær sø:

Figur 3: Oversigt over til- og afledningen fra søen Ravnekær (turkis streger). Strømningsretninger er anført med pile.

Baggrund

Den ansøgte indsats er et led i EU-LIFE projektet SemiAquatic LIFE, hvor Naturstyrelsen er partner. Projektet har til formål at genskabe og forbedre bevaringsstatus for krybdyr, padder og vandinsekter i Natura 2000-områder. I Almindingen er der tale om følgende målarter optaget på bilag II og IV under EU's Habitatdirektiv:

- Bred vandkalv
- Lys skivevandkalv
- Stor kærguldsmed
- Grøn mosaikguldsmed

Projektbeskrivelse fra ansøgningsmaterialet

Søen indgår i Projektet Semiaquatic LIFE. Målet er at sikre livskraftige metapopulationer af arter optaget på bilag II og IV under EU's Habitatdirektiv.

Søen er levested for lys skivevandkalv (2017) og vurderes at kunne være levested for bred vandkalv også. Der mangler en lysåben, lavvandet zone, hvilket begrænser forekomsten af vandkalvene.

Derfor ønskes vandstanden i afløbsgrøften i den nordlige ende hævet med ca. 20 cm ved at lægge marksten i afløbsgrøften på de ca. 35 m fra søen og indtil underførslen under vejen.

Grusvejen kan på det laveste sted hæves med omkring 25 cm for at muliggøre en hævnning af vandstanden i søen. Der vil være behov for omkring 25 m³ grus.

I den nordlige ende af søen er den lave brink registreret som habitatnaturtypen 7140. Ved besigtigelsen har Naturstyrelsen konstateret at der også findes hængesæk i den sydlige ende af søen. Hævnning af vandstand på omkring 25 cm vurderes ikke at være negativt for fortsat udvikling af habitatnaturtypen, men vil derimod gavne naturtypen og forsinke tilgroningen af hængesækken.

Afløbet fra søen mod nord er fra søen ca. 1 m dybt og syd for vejen ca. 30-40 cm dybt. Afløbet er ca. 1-1,2 m bredt. Mosevegetation ved afløbet ned mod søen er bl.a. mynte, almindelig fredløs, sværtævæld, rød-el, sumpsnerre, tvebo baldrian og kærsvovlrød. Afløbet hæves ca. 20 cm ved at udlægge marksten. Vandstanden i søen vil dermed blive højere. I de tørreste perioder ses der for nuværende en meget lav vandstand i tilløb og afløb (1-5 cm), hvorfor det vurderes at der om sommeren ikke vil være stor forskel på den vandmængde, der føres nedstrøms før og efter projektets gennemførelse. Da der stadig er tilløb og afløb gennem søen, vurderes det, at afløbet stadig fødes med vand i de vådeste perioder, hvor der er mest nedbør, og systemerne nedstrøms søen vil således modtage vand i den vådeste periode af året og ved nedbørshændelser.

Bornholms Regionskommune har modtaget følgende supplerende bemærkninger til ansøgningsmaterialet den 16. december 2020 fra Naturstyrelsen:

"Vi skønner at den nye søflade er ca. 9.000 m². Da vandstanden hæves ca. 20 cm vil det kræve ca. 2000 m³ vand til at fylde den nye søflade op før den løber over via afløbet. Vi har set lidt på målinger af vandføringer i andre år på Bornholm og en meget forsigtig vurdering er at det vil tage max. en uge ekstra at fylde den nye sø op ift. den nuværende situation (nok nærmere 3-5 dage – men vi har været meget forsigtige i skønnet og rundet m³ op fra 1800 til 2000 og taget nogen af de laveste vandføringsmålinger vi kunne finde).

Naturstyrelsen vurderer på den baggrund at det er en relativ lille forsinkelse, der vil være på tilstrømningen fra sø til afløb, hvorfor det vurderes ikke at have nogen væsentlig betydning for den målsatte å ift. de eksisterende sæsonvariationer, der er i vandføringen i dag".

Sagsfremstilling

Center for Natur, Miljø og Fritid har den 16. juli 2020, modtaget en ansøgning fra Naturstyrelsen, om at hæve vandløbsbunden nedstrøms Ravnekær sø på matr. 195k, Vestermarie.

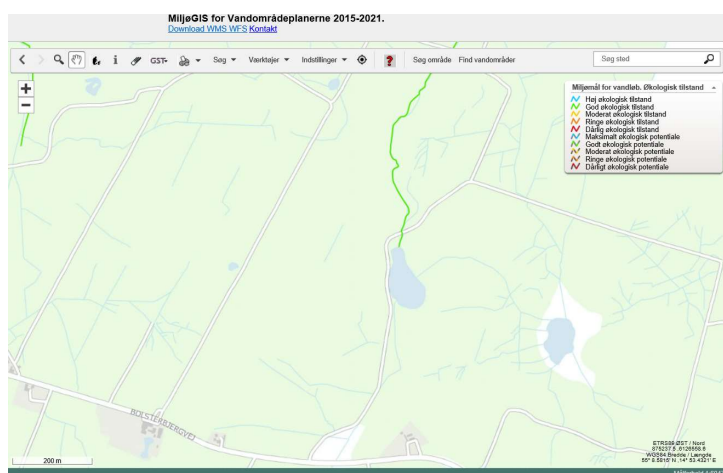
Vandet i Ravnekær sø stammer til dels fra et vandløb, der strømmer til søen fra øst, samt et vandløb, der leder til søen fra syd.

Ved at hæve afløbet nedstrøms søen, vil vandspejlet i søen blive højere i nedbørsfattige perioder. Tilsvarende vil vandspejlet i nedstrøms vandløb blive reduceret, hvilket vil påvirke vandføringen. I nedbørsrige perioder forventes det, at der vil strømme tilstrækkeligt med vand fra søen til, at vandløbet vil være vandførende lokalt, og uændret nedstrøms underføringen ved skovvejen. Projektet vil derfor have en mindre afstrømningsmæssig konsekvens, men det vil kun være lokalt og i nedbørsfattige perioder.

Natur- og miljømæssige forhold

Målsætning

Vandløbet, der ønskes reguleret, kaldes tilløb til Spager Å – afløb fra Ravnekær, leder mod nord i Stavsdal Plantage og indgår i vandområdeplanerne med god økologisk tilstand (figur 4). Der er et mindre vandløb. Vandområdets samlede længde er 2,107 km.

Figur 4: Kort, der viser Ravnekær (lyseblåt felt) og det målsatte vandløb med en grøn streg (Kilde: MiljøGIS).

Naturbeskyttelse

Vandløbet er ikke omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, men søen er beskyttet. Et areal umiddelbart syd for søen, er registreret som beskyttet mose (figur 5).

Figur 5: Luftfoto med § 3-beskyttet natur. Den beskyttede sø Ravnekær ses midt i billedet med blå skravering. Med brun skravering syd for er vist en beskyttet mose (kilde: Kortinfo).

Bornholms Regionskommune har vurderet, at der kan gives dispensation fra naturbeskyttelseslovens § 3 til de ansøgte tiltag.

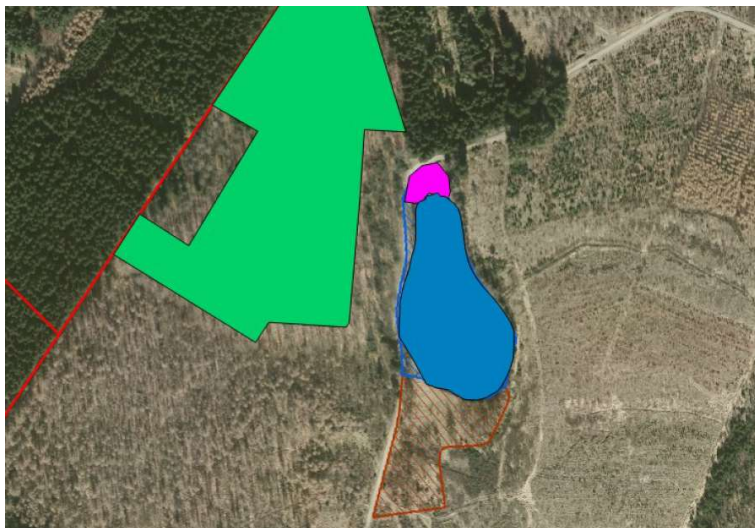
Natura 2000

Arealet er beliggende i Natura 2000-område nr. 186 Almindingen, Ølene og Paradisbakkerne. Der er følgende naturtyper og arter på udpegningsgrundlaget for området:

Udpegningsgrundlag for Habitatområde nr. 162		
Naturtyper:	Søbred med småurter (3130)	Kransnålalge-sø (3140)
	Næringsrig sø (3150)	Brunvandet sø (3160)
	Vandløb (3260)	Tor hede (4030)
	Enekrat (5130)	Kalkoverdrev* (6210)
	Surt overdrev* (6230)	Tidvis våd eng (6410)
	Hængesæk (7140)	Avneknippemose* (7210)
	Kildevæld* (7220)	Rigkær (7230)
	Indlandsklippe (8220)	Bøg på mor (9110)
	Bøg på muld (9130)	Ege-blandskov (9160)
	Vinteregeskov (9170)	Stilleke-krat (9190)
	Skovbevokset tørvemose* (91D0)	Elle- og askeskov* (91E0)
Arter:	Bred vandkalv (1081)	Lys skivevandkalv (1082)
	Stor vandsalamander (1166)	Damflagermus (1318)
	Bechsteins Flagermus (1323)	

Udpegningsgrundlag for Fuglebeskyttelsesområde nr. 80		
Fugle:	hvepsevåge (Y)	rod glente (Y)
	rørhøg (Y)	pletlet rørvagtel (Y)
	engsnarre (Y)	trane (Y)
	perleugle (Y)	sortspætte (Y)
	rodrygget tornskade (Y)	

Selve søen er i den nyeste kortlægning af Miljøstyrelsen registreret som naturtypen 3160 Brunvandet sø (figur 6). Området umiddelbart nord for selve søen er registreret som habitatnaturtype 7140 Hængesæk. Hævning af afløbet med ca. 0,2 m vil bevirke, at vandstanden i søen hæves, i hvert fald i våde perioder, og at der skabes en mere lavvandet zone i søens nordlige og sydlige ende. Dette vurderes at gavne hængesækken i den nordlige ende af søen, idet det vil forsinke tilgroningen med træer og buske. Hævning af søens vandstand vurderes at ville gavne udviklingen af søen som naturtype*, fordi de amfibiske planter herved vil få bedre betingelser for at etablere sig langs brinkerne.

Figur 6: Kort med kortlagte habitatnaturtyper i området. Søen Ravnekær er ved den nyeste kortlægning registreret som habitatnaturtypen 3160 Brunvandet sø. Området nord for Ravnekær er kortlagt som habitatnaturtype 7140 Hængesæk. Et areal vest for Ravnekær er kortlagt som habitatnaturtype 9110 Bøg på mor (kilde: MiljøGIS).

Af arterne på udpegningsgrundlaget er lys skivevandkalv registreret i søen. Ravnekær er herudover kortlagt som potentielt levested for stor vandsalamander, som også er på udpegningsgrundlaget. De ansøgte tiltag vurderes, at kunne forbedre søens potentiale som levested for lys skivevandkalv, stor vandsalamander og eventuelle andre arter på udpegningsgrundlaget, idet de giver mere lys til søen og fremmer lavvandede zoner.

Der er ikke kortlagt potentielle levesteder for fugle på udpegningsgrundlaget i Ravnekær. Det vurderes, at tiltagene i Ravnekær ikke vil medføre en væsentlig påvirkning af fugle i området, idet arbejdet udføres uden for fuglenes yngletid, og idet tiltagene vurderes at være til gavn for søens naturtilstand.

Fredninger og byggelinjer

Ifølge de kort som Bornholms Regionskommune har tilgængeligt, ligger projektområdet i fredskov. Ellers berører projektet ingen fredninger eller byggelinjer.

Bilag IV

Det fremgår af habitatbekendtgørelsens⁴ § 10, at der ikke kan gives tilladelse, dispensation, godkendelse m.v., hvis det ansøgte kan beskadige eller ødelægge yngle- eller rasteområder i det naturlige udbredelsesområde for de dyrearter, der er optaget i habitatdirektivets bilag IV, eller ødelægge de plantearter, som er optaget i habitatdirektivets bilag IV, i alle livsstadier.

Bilag IV-arter er arter optaget på habitatdirektivets Bilag IV. Arterne er særligt strengt beskyttede. Bilag IV-arter, som forekommer på Bornholm, er bl.a. alle arter af flagermus, paddearterne løvfrø, springfrø, strandtudse, grønbroget tudse og stor vandsalamander, arter af vandkalve og guldsmede samt markfirben.

Der er i Ravnekær registreret Bilag IV-arten lys skivevandkalv. Søen kan endvidere udgøre et potentielt levested for bred vandkalv og andre Bilag IV-arter som guldsmede og padder, og området kan potentielt udgøre et leve- eller fødesøgningsområde for flagermus. Tiltagene i Ravnekær vurderes at kunne bidrage positivt til arternes ynglemuligheder i området.

Bornholms Regionskommune vurderer ikke, at reguleringen af vandløbet vil beskadige eller ødelægge yngle- eller rasteområder for Bilag IV-arter eller andre fredede arter.

Konklusion

Bornholms Regionskommune konkluderer, at projektet vil have en afstrømningsmæssig konsekvens på vandløbet nedstrøms Ravnekær, men påvirkningen vil kun være lokal og i nedbørsfattede perioder. Projektet vil ikke have indvirkning på vandløbsstrækningen længere nedstrøms. I nedbørsrige perioder vil vandløbets vandføring være stort set uændret. Afledningsmæssigt bliver søen begrænset i at aflede vand til vandløbet som følge af at vandløbsbunden hæves. Der er ikke andre afledningsmæssige konsekvenser forbundet med projektet.

Ifølge indsatsbekendtgørelsen 8, stk. 2, skal det ved afgørelsen sikres, at projektet hverken indebærer en direkte eller indirekte negativ påvirkning af det målsatte vandområde nedstrøms.

Bornholms Regionskommune konkluderer, at projektet kan bevirke en mindre forringelse i den økologiske tilstand i vandløbet nedstrøms Ravnekær sø, men det vil kun være i nedbørsfattede perioder og det vil alene være en lokal påvirkning, som følge af reduceret vandføring. Da vandløbet i forvejen har tendens til at tørre ud om sommeren, forventes projektet ikke at påvirke vandløbet længere nedstrøms. Derfor konkluderer Bornholms Regionskommune hverken at projektet indebærer en direkte eller en indirekte negativ påvirkning på det målsatte vandløb.

Bornholms Regionskommune konkluderer, at projektet har en naturforbedrende effekt for søen og tilstødende naturområde. På baggrund af ovenstående forhold, gives der tilladelse til at gennemføre projektet med hjemmel i vandløbslovens §§ 16-17.

Udgifter til projektet

Naturstyrelsen har ansvaret for afholdelse af udgifter til projektet.

---

⁴ BEK nr. 1595 af 06/12/2018.

Tidsplan for arbejdets udførelse

Arbejdet ønskes gennemført, så snart tilladelsen foreligger.

Vedligehold

Da der er tale om et privat vandløb, tilfalder vedligeholdet til enhver tid ejeren af matrikel 195k, Vestermarie.

Høring

Projektet har været i offentlig høring på kommunens hjemmeside i 4 uger i perioden: 22. september 2020 -13 oktober 2020. Kommunen har ikke modtaget bemærkninger eller indsigelser til projektet inden for høringsfristen.

Klage

Kommunens afgørelse efter vandløbsloven kan påklages til Nævnenes hus efter bestemmelserne i vandløbslovens § 16. Regler for klage fremgår af klagevejledningen. Klagefristen er 4 uger fra den dato tilladelsen er meddelt. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes klagefristen dog altid fra denne dato. Hvis klagefristen udløber på en lørdag eller helligdag, forlænges klagefristen til den følgende hverdag.

Hvis du vil indbringe afgørelsen for domstolene, skal det ske inden 6 måneder fra afgørelsens offentliggørelse.

Klagevejledning

Afgørelser efter vandløbslovens kan påklages af:

- Den, afgørelsen er rettet til
- Enhver, der må antages at have en individuel, væsentlig interesse i sagens udfald
- En berørt nationalparkfond oprettet efter lov om nationalparker
- Lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen
- Landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø
- Landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser

En klage skal indgives skriftligt. Du går ind på [Nævnenes Hus](#), hvor du skal logge på med nem-ID. Klik på Miljø og Energi, Miljø- og Fødevareklagenævnet. På nævnenes hus findes der en vejledning om anvendelse af Klageportalen. Klagen sendes gennem klageportalen til Bornholms Regionskommune.

En klage er indgivet, når den er tilgængelig for myndigheden i Klageportalen. Når du klager, skal du betale et gebyr. Gebyrets størrelse afhænger af, om klagen kommer fra en borger eller en virksomhed/organisation. Privatpersoner skal betale et gebyr på 900 kr. Virksomheder og organisationer skal betale et gebyr på 1.800 kr. Du betaler gebyret med betalingskort.

Miljø- og Fødevareklagenævnet skal som udgangspunkt afvise en klage, der kommer uden om Klageportalen, hvis der ikke er særlige grunde til det. Det er muligt at blive fritaget for at bruge Klageportalen ved at sende en begrundet anmodning til Bornholms Regionskommune med påført sagsnummer i emnefeltet til Bornholms Regionskommune, Skovløkken 4, 3770 Allinge. Anmodningen viderendesendes herefter til Miljø- og Fødevareklagenævnet, som afgør, om den kan imødekommes.

Det er en betingelse for Miljø- og Fødevareklagenævnets behandling af din klage, at du indbetaler gebyret. Gebyret tilbagebetales hvis:

- Klagesagen fører til, at den påklagede afgørelse ændres eller ophæves
- Klageren får helt eller delvist medhold i sagen, eller
- Eller klagen afvises som følge af overskredet klagefrist, manglende klageberettigelse eller fordi klagen ikke er omfattet af Miljø og Fødevareklagenævnets kompetence.

Opsættende virkning

En rettidig klage har opsættende virkning for den påklagede afgørelse, medmindre klagemyndigheden bestemmer andet. Hvis udnyttelse af en tilladelse forudsætter udførelse af anlægsarbejder, må sådanne arbejder ikke påbegyndes før klagefristens udløb eller, hvis der er klaget over afgørelsen, før Miljø og Fødevareklagenævnets afgørelse foreligger.

Vandløbsmyndigheden skal staks underrette den, der har fået tilladelsen eller godkendelsen om, at afgørelsen er påklaget.

Du kan som udgangspunkt ikke klage over nævnets afgørelser til anden administrativ myndighed. Hvis du er utilfreds med nævnets afgørelse, kan du indbringe sagen for domstolene. Uanset om der anlægges retssag, er man forpligtet til at rette sig efter Miljø- og Fødevarerklagenævnet afgørelse, indtil domstolen måtte bestemme andet.

Kontakt

Hvis der er spørgsmål til afgørelsen, kan der rettes henvendelse til vandløbsmyndigheden på 5692 2208.

Venlig hilsen

Tine Kent Egedal
Biolog

Der er sendt kopi af dette brev til følgende klageberettigede:

Miljøstyrelsen
Danmarks Naturfredningsforening
Danmarks Naturfredningsforening, Lokalkomité Bornholm
Dansk Ornitologisk Forening
Dansk Ornitologisk Forening, Lokalafdeling Bornholm
Vandpleje Bornholm
Bornholms Sportsfiskerforening
Friluftsrådet
Friluftsrådet, Lokalafdeling Bornholm
Fiskerikontrollen.